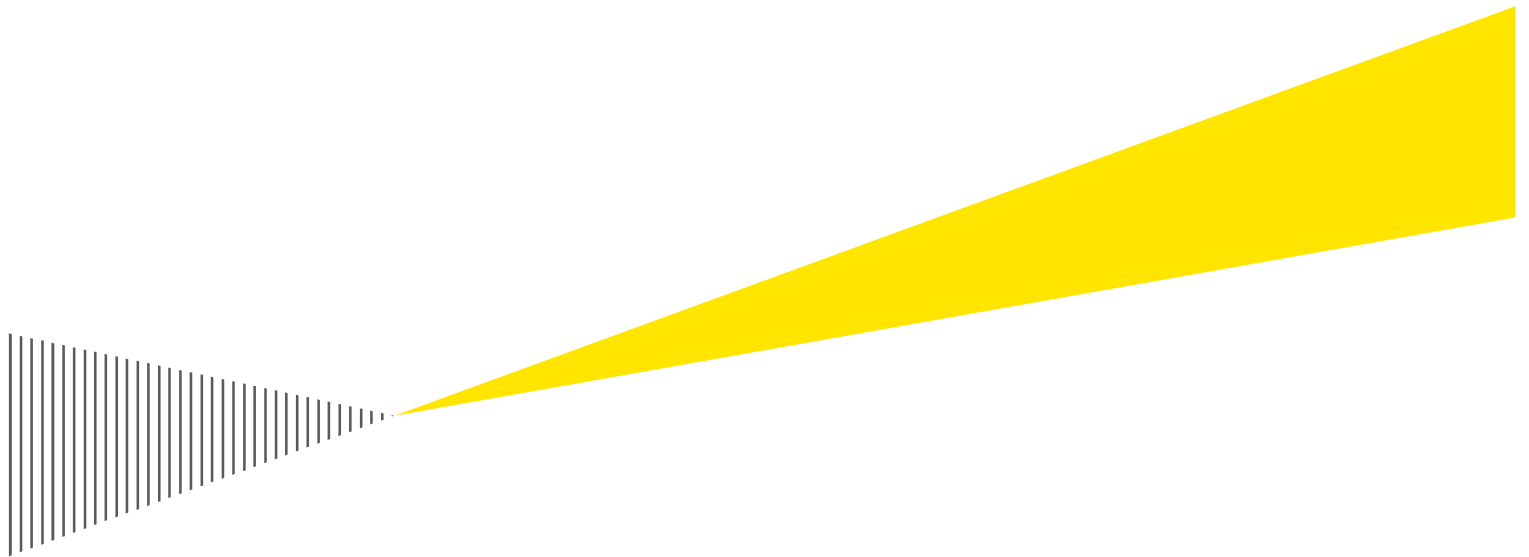

Granskning av resursfördelning till grundskolorna

Tranås kommun

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor.....	3
2.3. Genomförande och avgränsning.....	4
2.4. Revisionskriterier.....	4
3. Principer för resursfördelning	5
3.1. Grundskolans organisering.....	5
3.2. Beslut avseende resursfördelning.....	6
3.3. Resursfördelningsmodell.....	7
3.3.1. Resurstilldelning till nyanlända elever.....	8
3.3.2. Beräkning till fristående skolenheter.....	9
4. Uppföljning och utvärdering	9
4.1. Faktisk resursfördelning.....	9
4.2. Uppföljning.....	12
5. Slutsats	13
6. Källförteckning	16

1. Sammanfattning

EY har genomfört en granskning på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Tranås kommun. Granskningen har syftat till att bedöma om barn- och utbildningsnämnden arbetar ändamålsenligt för att fördela resurser inom kommunens skolor. Syftet har också varit granska huruvida nämnden har en ändamålsenlig fördelningsmodell för bidrag till fristående skolor.

Den sammanfattande bedömningen är att barn- och utbildningsnämnden till viss del arbetar ändamålsenligt för att fördela resurser efter barn och elevers olika behov inom kommunens skolor.

Enligt skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vi noterar att ersättningen till skolorna till stor del utgörs av generell grundersättning och att endast några enstaka procent av den totala budgeten fördelas utifrån skolornas olika behov.

Nämnden har genomfört stora besparingsåtgärder de senaste åren. Vi ser det som en brist att det inte har genomförts någon uppföljning eller analys över om, och i så fall på vilket sätt, som resursfördelningen påverkar elevernas måluppfyllelse. Erhållet arbetsmaterial för det reviderade systematiska kvalitetsarbetet innehåller årlig uppföljning av tilldelade resurser i förhållande till måluppfyllelse och likvärdighet.

Vi ser positivt på att nämnden har antagit en resursfördelningsmodell som ger en ökad transparens kring vilka kostnader som ligger till grund för ersättningen till skolorna. Genomförd enkätundersökning visar även att resursfördelningsmodellen är känd bland rektorerna.

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Regelbundet följa upp och analysera i vilken utsträckning nämndens resursfördelning bidrar till likvärdighet, kvalitet och måluppfyllelse.
- ▶ Utvärdera hur den socioekonomiska tilldelningen ska utformas och följas upp för att uppnå önskvärd effekt.
- ▶ Säkerställa att elever som utifrån sina behov är berättigade en plats i de kommgemensamma undervisningsgrupperna erbjuds detta eller motsvarande lösning.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I skollagen anges att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vidare förtydligas i lagen att rektor ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I förarbeten till skollagen lyfts det fram att rätten till en likvärdig utbildning för alla barn och elever är en av de viktigaste grundprinciperna i det svenska utbildningsväsendet. Att resurser viktas och fördelas utifrån barns och elevers olika förutsättningar och behov ses som ett mycket viktigt instrument för att kunna uppnå likvärdighet. Det ses också som en viktig förutsättning för att eleverna ska nå utbildningens mål.

Kommunerna har ett övergripande och genomgående ansvar för resursfördelning inom skolväsendet som andra huvudmän inte har. Kommunerna fördelar nämligen resurser dels till sina egna förskole- och skolenheter dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning eller ersättning till statliga skolor.

Med anledning av ovan har revisorerna beslutat att särskilt granska huruvida barn- och utbildningsnämnden arbetar ändamålsenligt för att fördela resurser efter barn och elevers olika behov inom kommunens skolor.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen har syftat till att bedöma om barn- och utbildningsnämnden arbetar ändamålsenligt för att fördela resurser efter barn och elevers olika behov inom kommunens skolor. Syftet har också varit granska huruvida nämnden har en ändamålsenlig fördelningsmodell för bidrag till fristående skolor.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Hur sker styrning och vilka beslut fattas avseende resursfördelning till de kommunala grundskolorna?
- ▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från i sin resursfördelning till de kommunala grundskolorna?
- ▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från när det gäller resursfördelning till nyanlända elever?
- ▶ Säkerställer barn- och utbildningsnämnden att bidrag till fristående skolor fördelas enligt samma grunder som till den egna verksamheten?

- ▶ Följs resursfördelningsmodellen upp och utvärderas för att säkerställa att resursfördelningen utgår från elevers olika behov och lever upp till författningarnas krav?

2.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen grundas på dokumentstudier och intervjuer med barn- och utbildningsnämndens presidium, ansvariga inom verksamhetsledningen samt rektorer på tre grundskolor. Därtill har det genomförts en enkätundersökning till samtliga rektorer inom grundskolan, där rektorerna har fått svara på frågor som berör skolans resursfördelning. Sex av sju rektorer besvarade enkäten.

Granskningen omfattar grundskolan.

2.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från nedanstående revisionskriterier.

Kommunallagen (2017:725)

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

Skollag 2010:800

Tillgången till utbildning inom skolväsendet ska vara lika för alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden.

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Hemkommunen ska lämna bidrag till fristående huvudmän för varje elev vid skolenheten. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Nämnden ska senast i december fatta beslut inför varje budgetår.

Huvudmannen (nämnden) ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

3. Principer för resursfördelning

I avsnittet redovisas nämndens organisering av grundskolan samt iakttagelser och bedömning för följande revisionsfrågor:

- ▶ Hur sker styrning och vilka beslut fattas avseende resursfördelning till de kommunala grundskolorna?
- ▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från i sin resursfördelning till de kommunala grundskolorna?
- ▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från när det gäller resursfördelning till nyanlända elever?
- ▶ Säkerställer barn- och utbildningsnämnden att bidrag till fristående skolor fördelas enligt samma grunder som till den egna verksamheten?

3.1. Grundskolans organisering

Grundskolan i Tranås kommun är organiserad genom nio skolenheter, varav en skolenhet är fristående. Antalet elever för de kommunala skolenheterna varierar mellan 50 och 759 elever.

Skola	Antal elever
Fröafallsskolan	316
Hubbarpsskolan	331
Junkaremålsskolan	F-6 373 7-9 386 Totalt: 759
Norrskolan	260
Ängarydsskolan	301
Linderås skola	59
Gripenbergs skola	50
Sommens skola	101
Adelövs friskola	70 elever varav 35 elever tillhör Tranås kommun
Totalt	2 212

Fem av skolorna ligger i tätorter, resterande skolor återfinns på landsbygden¹.

¹ Linderås skola, Gripenbergs skola, Sommens skola och Adelövs friskola ligger på landsbygden.

Grundsärskola och särskilda undervisningsgrupper

Det finns två kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper för elever med diagnos inom autismspektrumet. Undervisningsgrupperna är organiserade som egna skolenheter men bedriver undervisning i Fröafallsskolans och Junkaremålsskolans lokaler. Vid intervju framförs att det finns ett stort behov av undervisningsplatser i de kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna.

Rektor, specialpedagog och vårdnadshavare skickar ansökan om plats i undervisningsgrupperna till den centrala elevhälsan. Styrgruppen för de särskilda undervisningsgrupperna fattar därefter beslut om eleven ska beviljas en plats². Begränsningar i lokalerna uppges innebära att det finns elever som inte får plats som egentligen är berättigade utifrån sina behov.

Det finns ingen resursfördelningsmodell för grundsärskolan eller kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper. Enligt uppgift arbetar förvaltningens controller med att ta fram en resursfördelningsmodell för särskolan och undervisningsgrupperna, men den är inte färdigställd vid tidpunkt för granskningen. I nuläget tar kontrollern och ansvarig rektor tar fram ett budgetförslag som därefter stäms av med verksamhetschefen för grundskolan.

Elevhälsa

Skolsköterskor och kuratorer är utplacerade lokalt på skolorna men är en del av den centrala elevhälsan. Elevhälsochefen är chef för samtlig personal inom elevhälsan. I den centrala elevhälsan ingår även skolläkare, psykolog och två specialpedagoger som arbetar förvaltningsövergripande.

Merparten av skolsköterskorna och kuratorerna arbetar på flera skolor. Det finns ett riktmärke för hur tiden ska fördelas mellan skolorna men det är upp till respektive skolsköterska eller kurator att prioritera hur tiden ska fördelas utifrån skolornas behov. Elevhälsan uppges ha begränsade resurser och att det är svårt att få till ett förebyggande och främjande arbete. Intervjuade rektorer uppger att det finns ett behov av mer stöd från elevhälsans funktioner, framförallt psykolog och kurator.

3.2. Beslut avseende resursfördelning

Nämnden beslutar årligen om mål och budget med plan för de två nästkommande åren. I 2022 års plan har skolutveckling som stödjer mål- och resultatuppfyllelse identifierats som ett prioriterat område. Det framgår inga aktiviteter utifrån området.

² Styrgruppen utgörs av elevhälsochef, rektorer för de särskilda undervisningsgrupperna samt en specialpedagog från den centrala elevhälsan.

I planen för 2023 utgör det kompensatoriska uppdraget ett av de prioriterade områdena. I dokumentet framgår att varje skola ska identifiera uppdrag inom ramen för utvecklings- och kvalitetsarbetet, med utgångspunkt i de prioriterade områdena.

Barn- och utbildningsnämnden har fastställt en resursfördelningsmodell (se kommande avsnitt) för förskolor och grundskolor³.

Nämnden beslutar årligen om driftsbudget för grundskolorna samt hur mycket den socioekonomiska tilldelningen ska uppgå till. I tjänsteutlåtandet för budgettilldelningen framgår att förvaltningen föreslog att ersättningen för mindre enheter skulle tas bort, eftersom beräkningen av personalkostnader utgår efter antal klasser och inte elever. Nämnden beslutade att ersättningen ska kvarstå.

Nämnden har beslutat om en prislista avseende ersättning till fristående grundskolor 2022. Beslutet fattades i december 2021 och i beslutet framgår att beräkningen utgår från resursfördelningsmodellen. Det har inte inkommit några överklaganden avseende tilldelningen till fristående skolor.

3.3. Resursfördelningsmodell

Resursfördelningsmodellen för grundskolor utgår från fyra delar: grundersättning, socioekonomisk fördelning, ersättning till mindre skolenheter och tilläggsbelopp.

1) Grundersättning

Grundersättningen är volymbaserad och omfattar bland annat personalkostnader, kostnader för läromedel och lokalkostnader. Personalkostnaderna utgår från en ersättning som baseras på antal klasser per skola (beräkningen baseras på en fastställd timplan med antal undervisningstimmar per vecka). Ersättning för läromedel utgår med ett belopp per elev. Vad gäller lokalkostnader så ersätts skolorna för de faktiska kostnaderna.

2) Socioekonomisk ersättning

I nämndens resursfördelningsmodell framgår att den socioekonomiska fördelningen utgår från ett index som beräknas genom SCB:s riksmoell⁴. Indexet visar hur många elever som riskerar att inte nå målen. Skolor med högre index än 100 (hög andel av eleverna förväntas inte uppnå kraven) får socioekonomisk tilldelning. 2022 motsvarar den socioekonomiska tilldelningen 1,2 procent av grundskolornas tilldelning.

³ 2021-06-16

⁴ Modellen tar hänsyn till fem bakgrundsfaktorer: nyligen invandrad, högsta utbildning för vårdnadshavarna, ekonomiskt bistånd, familj (om eleven bor med båda vårdnadshavarna eller inte) samt kön.

3) Ersättning mindre skolenheter

Skolor med färre än 80 elever får en ersättning för mindre skolenheter. Ersättningen uppgår till en anställning på 40 procent (200 tkr).

Vid intervju framförs att det faktum att resursfördelningsmodellen utgår från antal klasser och inte antal elever medför att mindre skolor (med färre antal elever per klass) får en högre tilldelning i förhållande till antal elever i jämförelse med skolor med ett högt antal elever per klass. Se avsnitt 4.1 för en närmare beskrivning över skolornas tilldelning i förhållande till antal elever.

4) Tilläggsbelopp

Skolor, såväl kommunala som fristående, har möjlighet att ansöka om tilläggsbelopp. Summan av tilläggsbeloppen under 2022 uppgår till 1,1 mnkr. Se avsnitt 4.1 för en beskrivning över hur tilläggsbeloppen är fördelade mellan skolenheterna.

Tilläggsbeloppen kan beviljas för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Det framgår av både resursfördelningsmodellen och intervjuer att summan av tilläggsbeloppen är begränsad och i stort sett bara beviljas om eleven har fysiska funktionshinder.

Enkätundersökningen visar att resursfördelningsmodellen till stor del är känd bland rektorerna.

Jag känner till de resursfördelningsprinciper som råder för fördelning av resurser till kommunens grundskolor.

3.3.1. Resurstilldelning till nyanlända elever

Det finns en förberedelseklass för årskurs 7-9 som tar emot samtliga nyanlända. Nämnden ansöker om ersättning från Migrationsverket för asylsökande elever. Ersättningen utgörs av ett schablonbelopp som ska täcka kommunens kostnader för undervisningen samt en ersättning för asylsökande barn och elever. 2022 uppgår

schablonersättningen till 104 800 kr per år och elev⁵. Ersättningen från Migrationsverket används för att finansiera förberedelseklassen.

Det finns ingen förberedelseklass för elever i årskurs 1-6. I dessa fall börjar eleverna direkt i en befintlig klass. Det finns en samordnare för modersmål och nyanlända elever. Samordnaren arbetar i årskurs 1-6 och finansieras genom bidrag från Migrationsverket. Skolorna får ingen annan extra tilldelning eller ersättning för nyanlända elever i årskurs 1-6.

3.3.2. Beräkning till fristående skolenheter

Beräkningen av prislstan (ersättningen) till fristående skolenheter görs i samma excelmall som används för fördelningen till de kommunala skolenheterna. Prislstan beräknas automatiskt utifrån de summeringar som görs för ersättningen till de kommunala skolorna.

Beräkningen till de fristående skolorna inkluderar kostnader som finansieras centralt i kommunen och därmed inte belastar de kommunala skolornas ekonomi (kostnader för måltider, elevhälsa och IT-kostnader). I beräkningen ingår även ersättning för administration och moms.

Det har inte skett socioekonomisk tilldelning till Adelövs friskola under 2022.

4. Uppföljning och utvärdering

I avsnittet redovisas iakttagelser och bedömning för följande revisionsfråga:

- ▶ Följs resursfördelningsmodellen upp och utvärderas för att säkerställa att resursfördelningen utgår från elevers olika behov och lever upp till författningarnas krav?

4.1. Faktisk resursfördelning

År 2022 ser resursfördelningen ut enligt följande (mnkr):

Skola	Grund- ersättning (inkl lokalkostnader)	Ersättning mindre enhet	Tilläggsbelopp	Socioekonomisk fördelning	Summa
Fröafallsskolan	22,3	0	0	0,0	22,3
Hubbarpsskolan	20,9	0	0,3	0,6	21,8
Junkaremåls- skolan	49,3	0	0,4	0,0	49,7

⁵ Uppgifterna är hämtade från Migrationsverkets hemsida om ersättning för asylsökande barn och elever i förskola och skola.

Norrskolan	17,4	0	0,1	0,6	18,1
Ängarydsskolan	24,3	0	0	0,6	24,9
Linderås skola	5,3	0,2	0	0,0	5,6
Gripenbergs skola	5,8	0,2	0,1	0,0	6,1
Sommens skola	8,5	0	0,1	0,2	8,8
Adelövs friskola	3,3	0,2	0,1	0,0	3,6 ⁶
Totalt	157,1	0,7	1,1	2,0	160,9

Skolornas samlade resurstilldelning i förhållande till antal elever varierar mellan 65 000 och 122 000 kronor per elev.

Skola	Total tilldelning (kr)	Antal elever	Kr/elev
Junkaremålsskolan	49 700 000	759	65 481
Hubbarpsskolan	21 800 000	331	65 861
Norrskolan	18 100 000	260	69 615
Fröafallsskolan	22 300 000	316	70 570
Ängarydsskolan	24 900 000	301	82 724
Sommens skola	8 800 000	101	87 129
Linderås skola	5 600 000	59	94 915
Adelövs friskola	3 600 000	35 ⁷	102 857
Gripenbergs skola	6 100 000	50	122 000
Totalt	160 900 000	2 212	72 740

De två skolorna med högst tilldelning per elev fick i genomsnitt 39 688 kronor mer per elev än genomsnittet för kommunen. Det skiljer 56 519 kronor mellan den skolenhet som fick högst respektive lägst tilldelning i förhållande till antal elever 2022. I den totala tilldelningen per skola ingår ersättning för lokalkostnader. Jämförelsen tar därför inte hänsyn till om vissa skolor eventuellt har högre tilldelning på grund av högre lokalkostnader.

Förvaltningen har genomfört stora besparingar de senaste åren. Vid intervju uppges att resursfördelningen täcker skolornas grundläggande kostnader men att tilldelningen inte väger upp för skillnader i skolornas behov. Förvaltningen består av en förvaltningschef, tre verksamhetschefer och en controller. Vid intervju framförs att förvaltningen inte har hunnit genomföra uppföljningssamtal med rektorerna och uppföljning av verksamheten i den utsträckning som varit planerad.

⁶ Avser ersättning för Tranås kommuns elever

⁷ Skolan har sammanlagt 70 elever men endast 35 elever tillhör Tranås kommun. Beräkningen i tabellen bygger på Tranås kommuns elever.

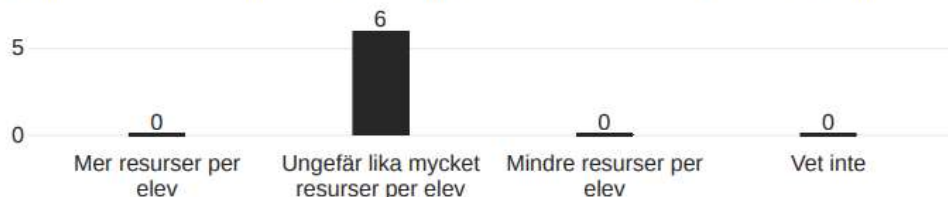
I enkätundersökningen ingick en fråga om rektorerna upplever att resursfördelningen tar hänsyn till skolans behov.

Det ekonomiska resursfördelningssystemet i kommunen tar god hänsyn till min grundskolas behov.

Vid intervju med elevhälsochef och rektorer framkommer att det finns variationer i skolornas behov. I Skolverkets SALSA-mätning varierar det modellberäknade genomsnittliga meritvärdet för högstadieskolorna mellan 232 och 219⁸. Vidare visar enkätundersökningen att samtliga svarande upplever att de har ungefär lika mycket resurser per elev som övriga skolor. I ett fritextsvar framgår en uppfattning om att resursfördelningsmodellen tar hänsyn till socioekonomiska faktorer men att det finns en osäkerhet kring omfattningen och om den omfördelas på rätt sätt.

Jag bedömer att min skolenhet har mer, mindre eller ungefär lika mycket resurser per grundskoleelev som de genomsnittliga resurserna per elev i kommunen.

På frågan om vad rektorn skulle prioritera om hen fick mer resurser anger flest ökad lärartäthet. Därefter följer fler speciallärare och specialpedagoger samt att få mer stöd till elever med annat modersmål.

Under 2022 har kommunen rekviderat 16 mnr i bidrag för det riktade statsbidraget likvärdig skola. 12 mnr fördelas utifrån SCB index för socioekonomisk indelning.

Skola	Tilldelning	Antal elever
Junkaremålsskolan	F-6 2 389 000 7-9 2 241 000	759

⁸ SALSA är ett verktyg för att synliggöra faktorer som skolan inte kan påverka men som har betydelse för betygsresultatet. Faktorerna utgörs av föräldrarnas utbildningsnivå, fördelningen pojkar/flickor samt andelen nyinvandrade elever. Det modellberäknade värdet är en beräkning av ett förväntat resultat där hänsyn har tagits till dessa faktorer.

Hubbarpsskolan	2 543 000	331
Norrskolan	2 196 000	260
Fröafallsskolan	320 000	316
Ängarydsskolan	1 889 000	301
Sommens skola	750 000	101
Linderås skola	0	59
Gripenbergs skola	0	50
Totalt	12 328 000	2 177

4.2. Uppföljning

Förvaltningens controller har månadsvisa uppföljningsmöten med samtliga rektorer för att stämma av enheternas ekonomi.

I granskningens enkätundersökning uppger merparten av rektorerna att dialogen med områdes-/förvaltningsnivån inte har betydelse för resurstilldelningen.

Min dialog med områdes-/förvaltningsnivån har betydelse för resurstilldelningen till min grundskola kommande år.

Det sker ingen uppföljning av hur resursfördelningsmodellen påverkar elevernas resultat. Det pågår förbättringsarbete i form av att ta fram ett nytt arbetsätt för det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetsättet kommer att utgå från ett årshjul. I erhållit utkast för årshjulet framgår att det ska genomföras en årlig uppföljning av tilldelade resurser i förhållande till måluppfyllelse och likvärdighet.

Grundskolans kvalitetsrapport för läsåret 2020/21 innehåller en analys av måluppfyllelsen. Analysen visar att elevernas socioekonomiska bakgrund har stor betydelse för elevernas betygsresultat i årskurs nio. Kvalitetsrapportens slutsats innehåller fem utmaningar inför kommande läsår. Förvaltningen har formulerat tre prioriterade områden utifrån utmaningarna, varav ett område utgörs av det kompensatoriska uppdraget samt ökad likvärdighet. Arbetet utifrån de prioriterade områdena finns beskrivet i en utvecklingsplan. Utvecklingsplanen innehåller statistik avseende måluppfyllelse utifrån socioekonomiska faktorer (föräldrars utbildningsnivå och utländsk/svensk bakgrund). Det har formulerats ett delmål inom området för det kompensatoriska uppdraget. Det framgår inga aktiviteter. Arbetet inom det prioriterade området kring kompensatoriskt uppdrag uppges vara i startgroparna.

Resursfördelningsmodellen som beslutades i juni 2021 har inte utvärderats.

5. Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till viss del arbetar ändamålsenligt för att fördela resurser efter barn och elevers olika behov inom kommunens skolor.

Enligt skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vi noterar att ersättningen till skolorna till stor del utgörs av generell grundersättning och att endast några enstaka procent av den totala budgeten fördelas utifrån skolornas olika behov. I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av 30 kommuners resursfördelning görs bland annat följande iakttagelse⁹: "I ett mindre antal kommuner är omfördelningen så liten, till exempel 1-2 procent av grundskolans budget, att det framstår som osannolikt att omfördelade medel kunnat få någon påtaglig effekt". Vi noterar dock att majoriteten av det riktade bidraget för likvärdig skola har fördelats utifrån socioekonomiska faktorer.

Nämnden har genomfört stora besparingsåtgärder de senaste åren. Vi ser det som en brist att det inte har genomförts någon uppföljning eller analys över om, och i så fall på vilket sätt, som resursfördelningen påverkar elevernas måluppfyllelse. Lika så noterar vi att det finns stora skillnader mellan ersättningen till stora och små skolor. När skolornas resurstilldelning delas upp på skolans elever visar det sig att de tre skolorna med lägst antal elever får mellan 21 000 och 48 000 kronor mer per elev än genomsnittet för de sex större skolorna. Vid samtliga intervjuer påtalas att nämnden har en ansträngd ekonomi. Utifrån skollagen är nämnden skyldig att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Vi ser dock positivt på att arbetsmaterialet för det reviderade systematiska kvalitetsarbetet innehåller årlig uppföljning av tilldelade resurser i förhållande till måluppfyllelse och likvärdighet. Det är viktigt att nämnden fullföljer det initierade förbättringsarbetet avseende det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi bedömer att nämnden inte har säkerställt en ändamålsenlig resursfördelning till de kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna. Bedömningen görs mot bakgrund av att det finns elever som egentligen är berättigade en plats utifrån sina behov men där det inte finns tillgängliga platser och att det därmed uppstår ett kösystem.

Vi ser positivt på att nämnden har antagit en resursfördelningsmodell som ger en ökad transparens kring vilka kostnader som ligger till grund för ersättningen till

⁹ Kvalitetsgranskning rapport 2014:01 Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet. Skolinspektionen. Tranås kommun ingick inte i kvalitetsgranskningen.

skolorna. Genomförd enkätundersökning visar även att resursfördelningsmodellen är känd bland rektorerna.

Slutligen bedömer vi att nämnden har en ändamålsenlig fördelningsmodell för bidrag till fristående skolor. Bedömningen görs mot bakgrund av att beräkningen av ersättningen till de fristående skolorna tar hänsyn till både de kommunala skolornas direkta kostnader samt de kostnader som finansernas centralt (exempelvis kostnader för elevhälsa). Skollagen fastställer att nämnden ska besluta om ersättningen senast i december, vilket har skett.

Revisionsfråga	Svar
▶ Hur sker styrning och vilka beslut fattas avseende resursfördelning till de kommunala grundskolorna?	Nämnden har beslutat om en resursfördelningsmodell. Därutöver beslutar nämnden årligen om driftbudget för grundskolorna samt omfattningen av den socioekonomiska tilldelningen. Det finns ingen verksamhetsplan som fastställer förvaltningens inriktning eller prioritering.
▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från i sin resursfördelning till de kommunala grundskolorna?	Tranås resursfördelningsmodell för grundskolor utgår från fyra delar; grundersättning, socioekonomisk fördelning, ersättning till mindre skolenheter och tilläggsbelopp.
▶ Vilka principer utgår barn- och utbildningsnämnden från när det gäller resursfördelning till nyanlända elever?	Nyanlända elever i årskurs 7-9 går i en förberedelseklass som finansieras genom ersättning från Migrationsverket. Det finns ingen förberedelseklass för årskurs 1-6. Det finns en samordnare inom årskurs 1-6 som finansieras genom bidrag från Migrationsverket.
▶ Säkerställer barn- och utbildningsnämnden att bidrag till fristående skolor fördelas enligt samma grunder som till den egna verksamheten?	Ja. Beräkningen av ersättningen till fristående skolor utgår från samma beräkningsgrunder som till de kommunala skolorna. I ersättningen ingår kostnader som hanteras centralt i kommunen.
▶ Följs resursfördelningsmodellen upp och utvärderas för att säkerställa att	Nej. Det sker ingen uppföljning eller utvärdering av resursfördelningen i förhållande till elevernas resultat.

resursfördelningen utgår från elevers olika behov och lever upp till författningarnas krav?	

Vi rekommenderar barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Regelbundet följa upp och analysera i vilken utsträckning nämndens resursfördelning bidrar till likvärdighet, kvalitet och måluppfyllelse.
- ▶ Utvärdera hur den socioekonomiska tilldelningen ska utformas och följas upp för att uppnå önskvärd effekt.
- ▶ Säkerställa att elever som utifrån sina behov är berättigade en plats i de kommungemensamma undervisningsgrupperna erbjuds detta eller motsvarande lösning.

Sara Shamekhi

EY

Anna Färdig

EY

6. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Barn- och utbildningsnämndens presidium
- ▶ Elevhälsochef
- ▶ Tre rektorer för grundskolor
- ▶ Förvaltningschef
- ▶ Verksamhetschef grundskola
- ▶ Verksamhetscontroller

Analyserade dokument

- ▶ Kvalitetsrapport kunskaper och bedömning grundskolan läsåret 20/21
- ▶ Resursfördelningsmodell
- ▶ Barn- och utbildningsnämndens protokoll 2021-2022
- ▶ Arbetsmaterial årshjul systematiskt kvalitetsarbete
- ▶ Analys av måluppfyllelsen vårterminen 2021